

Παραθέτομεν κείμενον του Σεβ. Ναυπάκτου με τίτλον: **«Διατί δεν υπέγραψα το κείμενον «Σχέσεις της Ορθοδόξου Εκκλησίας προς τον λοιπόν Χριστιανικόν κόσμον»»** και εις την συνέχειαν βαθυσεβάστως υποβάλλομεν προς τον Σεβασμιώτατον σκέψεις και ερωτήματα.

«Έχουν δημοσιευθή διάφορα σχόλια σχετικά με την στάση που τήρησα ως προς το κείμενο της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας με τίτλο: «Σχέσεις της Ορθοδόξου Εκκλησίας προς τον λοιπόν Χριστιανικόν κόσμον». Άλλοι γράφουν ότι δεν το υπέγραψα, άλλοι ότι το υπέγραψα με επιφυλάξεις και άλλοι ότι το υπέγραψα.

Με την δήλωσή μου αυτή επιβεβαιώνω ότι πράγματι δεν υπέγραψα αυτό το κείμενο, και επί πλέον εξέφρασα τις επιφυλάξεις μου για τα κείμενα «Η αποστολή της Ορθοδόξου Εκκλησίας εν τω συγχρόνω κόσμω» και «Το Μυστήριον του Γαμου και τα κωλύματα αυτού», σε συγκεκριμένα σημεία, τα οποία ανέπτυξα κατά τις Συνεδριάσεις.

Ειδικά για το πρώτο κείμενο «Σχέσεις της Ορθοδόξου Εκκλησίας προς τον λοιπόν Χριστιανικόν κόσμον» θέλω να πω ότι όντως δεν το υπέγραψα μετά από βαθιά σκέψη, έχοντας θεολογικά κριτήρια.

Δεν είναι καιρός ακόμη να αναπτύξω όλα τα ιστορικά και θεολογικά επιχειρήματά μου, πράγμα το οποίο θα το κάνω, όταν αναλύσω γενικότερα όλες τις διαδικασίες και την ατμόσφαιρα που διέγνωσα κατά την διεξαγωγή των Συνεδριών της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου. Εδώ θα αναφέρω επιγραμματικά μερικούς ειδικούς λόγους.

1. Θεωρώ ότι δεν πέρασαν όλες οι ομόφωνες αποφάσεις της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, όχι μόνον ως προς την φράση «η Ορθόδοξος Εκκλησία γνωρίζει την ιστορικήν ύπαρξιν άλλων Χριστιανικών Ορολογιών και Κοινοτήτων» αλλά και σε τέσσερεις πέντε άλλες περιπτώσεις.

Επέλεξα από την αρχή να αποδεχθώ την συμμετοχή μου στην Αγία και Μεγάλη Σύνοδο ως μελος της αντιπροσωπίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, ανέμενα όμως τις αποφάσεις της Ιεραρχίας του Μαΐου 2016 προκειμένου να αποφασίσω τελικώς για το αν θα παραστώ. Όταν διεπίστωσα ότι οι αποφάσεις της Ιεραρχίας ήταν σημαντικές και ομόφωνες κατέληξα στο να συμμετάσχω στην Αγία και Μεγάλη Σύνοδο προκειμένου να τις υποστηρίξω.

2. Προβληματιζόμουν από την αρχή με την όλη δομή και σκέψη του κειμένου, διότι προήλθε από την συνένωση δύο διαφορετικών κειμένων, αλλά μέχρι τέλους ήλπιζα στις διορθώσεις του, με τις προτάσεις και των άλλων Εκκλησιών.

Όμως τελικά παρατήρησα ότι οι διορθώσεις που προτάθηκαν από τις Εκκλησίες δεν πέρασαν όλες στο κείμενο για διάφορους λόγους. Ο Μητροπολίτης Περγάμου, ο οποίος, προφανώς ως Σύμβουλος, με την προτροπή του Πατριάρχου ήταν τελικός αξιολογητής των προτάσεων ή τις απέρριπτε ή τις διόρθωνε ή τις υιοθετούσε και γινόταν αποδεκτή η αξιολόγησή του από την Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως και τις άλλες Εκκλησίες.

Έτσι, το κείμενο κατά την άποψή μου δεν ήταν ώριμο για να εκδοθή από την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο, αφού μέχρι την τελευταία στιγμή, πριν την υπογραφή του, διορθωνόταν και επεξεργαζόταν, ακόμη και στην μετάφρασή του στις τρεις άλλες γλώσσες, γαλλικά, αγγλικά και ρωσικά. Αυτός ήταν ο λόγος που μερικές Εκκλησίες από την αρχή ζήτησαν την απόσυρση του κειμένου για περαιτέρω επεξεργασία. Επίσης, το κείμενο είναι περισσότερο διπλωματικό και ο καθένας μπορεί να το χρησιμοποιήσει κατά τις προτιμήσεις του.

Όπως υποστήριξα στην Συνεδρίαση της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου, το κείμενο δεν έχει αυστηρή εκκλησιολογική βάση, και το θέμα τι είναι Εκκλησία και ποια είναι τα μελη της ήταν ένα από τα 100 σχεδόν θέματα που είχαν προταθή για την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο, αλλά εν τω μεταξύ εξέπεσε, με την προοπτική να γίνη ευρύτερη συζήτηση και διάλογος και μετά να αποφασισθή σχετικώς. Έπρεπε, επομένως, πρώτα να συζητηθή και ορισθή τι είναι Εκκλησία και ποια είναι τα μέλη της και έπειτα να καθορισθή η θέση των ετεροδόξων.

Επίσης, εάν υπέγραφα το κείμενο αυτό, στην πράξη θα αρνιόμουν όλα όσα κατά καιρούς έχω γράψει σε θέματα εκκλησιολογίας επί τη βάσει των αγίων Πατέρων της Εκκλησίας. Και αυτό δεν μπορούσα να το πράξω.

3. Δεν είναι δυνατόν να κατανοηθή πλήρως το γιατί αρνήθηκα την υπογραφή μου, εάν δεν δώσω και μερικές πληροφορίες, γιατί οι αντιπρόσωποι της Εκκλησίας της Ελλάδος άλλαξαν εκείνη την στιγμή την ομόφωνη απόφαση της Ιεραρχίας της Εκκλησίας. Ως γνωστόν η αρχική απόφαση της Ιεραρχίας του Μαΐου 2016 ήταν ότι **«η Ορθόδοξος Εκκλησία γνωρίζει την ιστορική ύπαρξιν άλλων Χριστιανικών Ομολογιών και Κοινοτήτων»**, και αυτή τροποποιήθηκε με την πρόταση «η Ορθόδοξος Εκκλησία αποδέχεται την ιστορική ονομασίαν άλλων ετεροδόξων Χριστιανικών Εκκλησιών και Ομολογιών». Η διαφορά μεταξύ των δύο φράσεων είναι εμφανής.

Την Παρασκευή που συζητείτο το συγκεκριμένο κείμενο η συζήτηση έφθασε σε αδιέξοδο στην έκτη παράγραφο, όπου γινόταν λόγος για την ονομασία των Ετεροδόξων. Η Εκκλησία της Ρουμανίας πρότεινε να λέγονται «Ομολογίες και Ετερόδοξες Κοινότητες». Η Εκκλησία της Κύπρου πρότεινε να λέγονται «Ετερόδοξες Εκκλησίες». Και η Εκκλησία της Ελλάδος πρότεινε να λέγονται **«Χριστιανικές Ομολογίες και Κοινότητες»**. Επειδή η Εκκλησία της Ρουμανίας απέσυρε την πρότασή της, γινόταν συζήτηση μεταξύ της προτάσεως της Εκκλησίας της Κύπρου, που γινόταν αποδεκτή από άλλες Εκκλησίες, και της προτάσεως της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Σε ειδική σύσκεψη της αντιπροσωπίας μας την Παρασκευή το μεσημέρι αποφασίσθηκε να παραμείνουμε σταθεροί στην απόφαση της Ιεραρχίας και να προταθούν εναλλακτικές λύσεις, ήτοι να γραφή «η Ορθόδοξος Εκκλησία γνωρίζει την ύπαρξιν ετεροδόξων» η «άλλων Χριστιανών» η «μη Ορθοδόξων Χριστιανών».

Επειδή δεν γίνονταν αποδεκτές οι προτάσεις της Εκκλησίας της Ελλάδος, ο Οικουμενικός Πατριάρχης στην απογευματινή Συνεδρίαση της Παρασκευής πρότεινε δημοσίως να γίνη συνάντηση μεταξύ του Μητροπολίτου Περγάμου και εμού προκειμένου να βρεθή λύση. Ο Μητροπολίτης Περγάμου δεν φάνηκε διατεθειμένος για κάτι τέτοιο και εγώ δήλωσα ότι δεν είναι θέμα προσωπικό, για να αναλάβω τέτοια ευθύνη, αλλά είναι θέμα όλης της αντιπροσωπίας. Τότε ο Οικουμενικός Πατριάρχης πρότεινε στον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών να βρεθή οπωσδήποτε λύση.

Το Σάββατο το πρωί πριν την Συνεδρίαση, η αντιπροσωπία μας συναντήθηκε, για να αποφασίσει σχετικά. Ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμος, φερόμενος δημοκρατικά, ανέφερε ότι υπάρχουν τρεις συγκεκριμένες λύσεις. Η πρώτη να παραμείνουμε στην απόφαση της Ιεραρχίας, η δεύτερη να καταθέσουμε μία νέα πρόταση, για την οποία δεν γνωρίζω πως προέκυψε και ποιός την πρότεινε, ήτοι «η Ορθόδοξος Εκκλησία αποδέχεται την ιστορική ονομασίαν άλλων ετεροδόξων Χριστιανικών Εκκλησιών και Ομολογιών» με το ιδιαίτερο σκεπτικό και η τρίτη να δεχθούμε την πρόταση της Εκκλησίας της Κύπρου, που έκανε λόγο για «ετερόδοξες Εκκλησίες». Έγινε συζήτηση και ψηφοφορία μεταξύ των μελών της αντιπροσωπίας μας πάνω στις τρεις προτάσεις. Προσωπικά υποστήριξα την πρώτη πρόταση με τις εναλλακτικές της διατυπώσεις που αναφέρθησαν προηγουμένως, ενώ όλοι οι άλλοι παρόντες εψήφισαν την δεύτερη νέα πρόταση.

Θέωρησα ότι αυτή η πρόταση δεν ήταν η πλέον ενδεδειγμένη από πλευράς ιστορικής και θεολογικής και δήλωσα αμέσως ενώπιον όλων των παρόντων ότι δεν θα υπογράψω το κείμενο αυτό, εάν κατατεθή αυτή η πρόταση, χάριν όμως της ενότητος θα επέχω από την περαιτέρω συζήτηση. Επομένως, δεν θα μπορούσα και για τον λόγο αυτό να υπογράψω το κείμενο.

4. Ένας ακόμη λόγος, που δεν είναι βέβαια και ουσιαστικός, αλλά έχει ένα ειδικό βάρος είναι ότι ασκήθηκε έντονη λεκτική κριτική προς την Εκκλησία της Ελλάδος για την απόφασή της. Βεβαία, ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμος απέρριψε με πολύ σημαντικό λόγο την υβριστική αυτή τοποθέτηση. Τελικά, όμως, η αντίδραση αυτή έπαιξε ένα ψυχολογικό ρόλο στην διαμόρφωση της άλλης πρότασης.

Τουλάχιστον εγώ προσωπικά **δέχθηκα σοβαρή πίεση και υβριστική αντιμετώπιση από Ιεράρχες για την στάση μου**, πληροφορήθηκα δε ότι πιέσεις δέχθηκαν και άλλοι Αρχιερείς της Εκκλησίας μας. Και επειδή πάντοτε ενεργώ με ψυχραιμία, νηφιαλιότητα και ελευθερία, δεν μπορούσα να αποδεχθώ τέτοιες υβριστικές πρακτικές.

Αυτοί είναι οι βασικότεροι λόγοι που με έκαναν ενσυνειδήτως και θεολογικώς να αρνηθώ την υπογραφή μου. Βεβαία, στο τελικό κείμενο που δημοσιεύθηκε χρησιμοποιήθηκε και το όνομά μου ως δήθεν υπογράψαντα το κείμενο, προφανώς διότι ήμουν μέλος της αντιπροσωπίας της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Αυτά είναι μερικά στοιχεία από όσα έγιναν για το θέμα αυτό. Περισσότερα θα γράψω αργότερα, όταν θα αναλύσω και την προβληματική - από πλευράς ιστορίας και θεολογίας - της τελικής πρότασης που υπέβαλε η Εκκλησία της Ελλάδος και πέρασε στο επίσημο κείμενο.

Ερωτήματα προς τον Σεβ. Ναυπάκτου

Σεβασμιώτατε,

Το ως άνω κείμενό σας προκαλεί νέα ερωτηματικά. Είναι αξιέπαινον ότι δεν υπεγράψατε το κείμενον δια τας διαχριστιανικές σχέσεις, αλλά όχι ουσιαστικόν. Το πρώτον και κύριον είναι το γεγονός ότι παρευρέθητε εις την Σύνοδον της Κρήτης και το δεύτερον ότι ευθύς όταν αντελήφθητε τι συνέβη δεν απεχωρήσατε.

Βεβαίως, η στάσις σας ήτο αναμενομένη καθώς εξ αρχής παρά τα όσα εγράφησαν από αξιολόγους αρθρογράφους εις διάφορα μέσα σχετικά με την αντικανονικήν μεθόδευσιν της Συνόδου αυτής δεν εγείρατε αντιρρήσεις δια την σύνθεσιν και σύγκλησιν της Συνόδου παρά μόνον δια επιμέρους διορθώσεις εις τα κείμενα. Επιστεύσατε ότι αι διορθώσεις θα καθιστούσαν τα κείμενα «Ορθόδοξα» παρά το γεγονός ότι η Σύνοδος αυτή τόσο εκ του κανονισμού της όσο και εκ του γεγονότος ότι τελικώς απείχαν Εκκλησίου που εκπροσωπούν το ήμισυ των Ορθοδόξων ήτο μη Ορθόδοξος. Παρ' όλα αυτά αδυνατούμε να αντιληφθούμε πως εσείς πολύπειρος Ιεράρχης και οξυδερκής ενομίσατε ότι θα ήτο δυνατόν αι προτεινόμεναι τροποποιήσεις της Εκκλησίας της Ελλάδος να εγκριθούν από μίαν Σύνοδον, την οποίαν ήλεγχεν ο Παναγιώτατος Πατριάρχης Κων/πόλεως κ. Βαρθολομαίος; Εγνωρίζατε άλλωστε ότι η άρνησις έστω και μιας Εκκλησίας να αποδεχθή μίαν τροποποίησιν καθιστούσε αυτήν άχρηστον. Πως απεδέχθητε ως «τελικόν αξιολογητήν» ένα συνεπίσκοπόν σας, ο οποίος μάλιστα κάνει «συστηματική παρερμηνεία των Πατέρων της Εκκλησίας»; Διατί δεν επεμείνατε εις την απόσυρσιν του κειμένου έως τέλους ακόμη και με προσωπικήν σας θυσίαν; Εφ' όσον ο ίδιος δηλώνετε ότι «έπρεπε πρώτα να συζητηθή και ορισθή τι είναι Εκκλησία...» διατί επελέξατε να μετάσχετε εις μίαν Σύνοδον που δεν ηκολούθησεν αυτήν την διαδικασίαν; Επίσης, αν οι αντιπρόσωποι ήλλαξαν την ομόφωνον απόφασιν της Εκκλησίας της Ελλάδος, τότε παραμένει εν ισχύ η εντολή εκπροσωπήσεως εκ του συνόλου της Ιεραρχίας; Δεν θα ήτο ίσως ορθόν να καταγγείλετε ότι παύει το δικαίωμα εκπροσωπήσεως η ερήμην των υπολοίπων 60 Ιεραρχών αποφασίζει η αντιπροσωπία; Αυτό έχει «εκκλησιολογική βάση»;

Εκπληττόμεθα επίσης από το γεγονός ότι ηρνήθητε να λύσετε τας διαφοράς με τον Σεβ. Περγάμου, κάτι το οποίον αν είχε συμβή δεν θα ωδηγούσε εις την κατάληξιν που τελικώς έλαβε το ζήτημα. Ανεφέρατε ότι το ζήτημα δεν ήτο προσωπικόν, όμως μόνον εσείς και ο Σεβ. Περγάμου είχατε γνώσιν του προβλήματος και όχι οι υπόλοιποι Αρχιερείς. Πως τελικώς επετρέψατε να προταθή μία νέα γνώμη από τον Μακαριώτατον χωρίς να γνωρίζετε ποίος την πρότεινε; Εφ' όσον παρίστασθε ως Επίσκοπος και εντεταλμένος δεν ωφείλατε να μάθετε ποίος το πρότεινε; Αν το είχε προτείνει ο Σεβ. Περγάμου δια του κ. Αλ. Κατσιάρα δεν θα διευκόλυνεν αυτό, ώστε να μεταπίσετε και τα άλλα μέλη της αντιπροσωπίας; Δηλώνομεν την λύπην μας δια την εξύβρισιν εις την Σύνοδον, η οποία τυγχάνει απαράδεκτος, αλλά δεν σας προβληματίζει ότι δεν σας συμπαραεστάθη κανείς; Δεν θα πρέπη να δώσετε εις την δημοσιότητα συγκεκριμένα ονόματα, ώστε να μη διασύρεται όλη η αντιπροσωπία; Μήπως αυτό αποτελεί αφορμήν εις το να αναθεωρήσετε την άποψίν σας δια την εν γένει συμμετοχήν σας εις την Σύνοδον;

Ως διαφαίνεται, Σεβασμιώτατε, το όλον έργον σας υπενομεύθη από το γεγονός ότι δεν είχατε ψήφον, διότι η ομοφωνία ήτο μόνον δια τους Προκαθημένους, δηλ. προήλθεν από την ιδίαν την συγκατάθεσίν σας και ευθύνην που ανελάβατε να συμμετέχετε εις αντικανονικήν Σύνοδον. Το αν υπεγράψατε η όχι δεν έχει απολύτως καμίαν σημασίαν, διότι οι Προκαθήμενοι έκριναν όχι σύμφωνα με τη θέλησίν σας, αλλά με την υπακοήν σας, δια τούτο συμπεριέλαβαν και την υπογραφήν σας εις το επίσημον κείμενον. Θα ζητήσετε άραγε επισήμως την απόσυρσίν της από αυτό;

[Ορθόδοξος Τύπος](#)